

Za gospodarje

Maribor, dne 11. novembra 1936.

Kako se bodo uredili kmetijski dolgov.

Pravilnik k uredbi o lividaciji kmetijskih dolgov je izšel ter stopil v veljavo 1. novembra. Med najvažnejše določbe tega pravilnika spadajo naslednje: Uredba se nanaša na vse dolgove, ki so nastali pred 20. aprilom 1932 in velja za osebe, ki jim je kmetijstvo glavni poklic. Za kmeta torej ni smatrati: industrijca, trgovca, obrtnika (z nekaterimi izjemami), uradnike in pripadnike svobodnih poklicev (advokate, notarje itd.). Oseba, ki daje zemljo v zakup, ni kmet v smislu te odredbe. Če kmet del svojega posestva sam obdeluje, drugi del pa daje v zakup, se smatra kot kmet le tedaj, če daje v zakup manj kot polovico svojega posestva. Kdor lastne zemlje nima, marveč ima tujo v zakupu, se smatra za kmeta, če mu je kmetijstvo prvenstvena panoga dela in od njega v glavnem živi. Kar se tiče obsega zemljiške posesti, ne sme kmet, da bo zaščiten, imeti več kot 50 ha obdelovalne zemlje: njiv, vrtov, sadovnjakov, vinogradov, travnikov, pa tudi takih zemljišč, ki lahko bila obdelana, pa niso. Pašniki niso orna zemlja. V posestvo se ne štejejo ona zemljišča, ki jih kmet daje v zakup. Kot dokazilo za obseg zemljišča služi posestniški list, ki ga izda katastrska uprava.

Kar se tiče ocenitve dohodkov, pripada kmetu zaščita, če je dohodek od zemljišč večji kot vsi drugi obdavčeni dohodki — (davki so namreč: zemljarina, zgradarina, pridobnina, rentnina in uslužbenski davek). Če je osnova za pridobnino večja kot za zemljarino, kmet ni zaščiten. Dohodek od hiše, kjer stanuje kmet s svojo rodbino, se ne prišteva njegovim dohodkom. Če pa daje prostore v najem, se najemnina šteje v dohodek.

Dokazila, da je dolжник kmet, izdaje občina, kjer se dolжник zglašuje osebno ali potom pismene prošnje. Občina zahteva podatke o višini zemljarine pri katastrski upravi, o višini ostalih davkov pa pri davčni upravi, ki jih mora dati tekom 8 dni.

Občina mora dati ali zavriniti potrdilo tekom 14 dni, če tega ne stori, sme se do dotični obrniti na krajno načelstvo. Za potrdila je predpisan nov obrazec, ki vsebuje vsa vprašanja glede na površino zemlje, višino dohodka, glavnega poklica itd.

Z ozirom na obveznosti določa pravilnik, da veljajo določila samo za obveznosti, ki se glasijo na denar. Zlato in tuje valute se preračunajo v dinarje po tečaju, ki je obstojal v trenutku ugotavljanja višine dolga. Zmanjšanje dolga in druge olajšave veljajo tudi za poroka, odnosno solidarnega dolžnika enako kakor za glavnega dolžnika tudi v primeru, kadar porok ni kmet. Obresti od 20. aprila 1932 do 15. novembra 1936 se imajo obračunati na nezmanjšano glavnico. Podrobne navodila bo dala Priv. agrarna banka.

Za dolgove posestva nad 50 ha obsega pravilnik dve tabeli za plačilo, prva je za plačilo v 15 letih, druga pa za plačilo v desetih letih pri 4.5% obrestih. Dolžniki denarnih zavodov, katere ti izročijo Priv. agrarna banki, morajo izpolniti posebne formularje, katere predpiše ta banka. A tudi za prevzem od denarnih zavodov bodo izdani po omenjeni banki posebni formularji. Priznane terjatve denarnim zavodom v tekočem računu pri Priv. agrarni banki se izplačajo denarnim zavodom po 3% v 14 letih, počenši s 16. novembrom 1936. S tem dnem začno teči obresti. Priv. agrarna banka bo zahtevala od pristojnih sodišč izvršitev prenosa v zemljiških knjigah nanjo. Prošnjam za zmanjšanje dolga dolžnikov na 25.000 Dm, ki se morajo vložiti do 1. januarja 1937 na sodišča, ni treba priložiti priloge, katere lahko predloži kasneje v roku, katerega mu odredi sodišče. Za te dolžnike je določen odplačilni načrt, ki pa vsebuje pri rubriki ostanek dolga tiskovne napake, kar je razvidno iz prejšnjih dveh rubrik: obresti in odplačilo. Denarni zavodi morajo v 20 dneh od uveljavljanja tega pravilnika pozvati vse svoje dolžnike v smislu uredbe, da dostavijo takoj in nepo-

sredno Priv. agrarni banki svojo prvo anuiteto v smislu čl. 28, 29 in 30 uredbe.

Letošnji vinski pridelek pri nas in v Evropi.

Vinska letina v naši državi.

Vsdržavna zveza vinogradnikov v Jugoslaviji je izdala o letošnjem stanju vinogradov in o vinskem pridelku to-le poročilo:

Kakovost letošnjega pridelka povprečno zadovoljuje, dočim je pridelka manj. Peronospora in toča sta skoro povsod, posebno pa v zahodnih in južnih predelih države, povzročila veliko škodo ter sta uničili 50 do 75%. Ves donos v državi zaostaja za donosom v normalnih letih za približno 30%. Le malo je pokrajin, kjer je količina pridelka zadovoljiva, to je samo južni Banat in nekatere druge manjše vinorodne pokrajine.

V Sloveniji je donos za 60 do 70% nižji kot lani. Za mošt 14—18 stopenj se plača 2.50 do 4.50 Din, za izredne kakovosti 5—6 Din za 1 liter. V Hrvaški in v Slavoniji je količina pridelka nekoliko večja, pa vendar zaostaja za lanskim za 40%. Cena mošta 15—19 stopinj je 1.50 do 3 Din. V Sremu je manj pridelka 30 do 40%, navadni mošt ima 14—18, boljše vrste 19—20 stopinj, plača se po 0.75 do 1.50 Din. Južnobanaška trgatev je dala v primeri z drugimi pokrajinami rekorden donos. Mošt 14—20 stop. plačajo po 0.50 do 1 Din, za boljše vrste se pa doseže celo 2.50 Din. V Bački in srednjem Banatu je donos slabši kot lani in se plačuje mošt v Kraljevem bregu po 2.50 Din. V severni Srbiji je manj pridelka 40%, mošt ima 16—20 stop. ter je cena 1 do 1.50 Din. V Negotinu se plača grozdje po 0.80—1 D, pa je kakovost slabša. V južni Srbiji se trguje grozdje po 1.50 Din. Donos v Dalmaciji je za 30—35% slabši, pa tudi kakovost je slabša. Mošt se trguje po 1—1.40 Din. V Hercegovini se plača za grozdje 1.20—1.50 Din.

Zaloge starega vina niso znatne, ker je bil pred trgatvijo večji promet. Cene pa so povsod čvrste. Računa se lahko, da bodo nova vina, ki so že v prometu, dosegla cene starega vina.

Letošnji vinski pridelek v Evropi.

Letos ni bil vinski pridelek po količini majhen samo v naši državi, temveč tudi

skoro v vseh evropskih državah. Zdaj so na razpolago podatki za skoro vse evropske države, iz katerih je razvidno, da so neugodne vremenske razmere povsod povzročile kvantitativno slabo letino. Tako je letos pridelek v Avstriji za 30—40% nižji, nego je bil lani, v Franciji znaša primanjkljaj 40—60% in v Italiji celo 60 do 70%. Iz Španije ni zanesljivih števil, a vendar je po dospelih poročilih rezultat slab, ne samo zaradi manjšega pridelka, temveč tudi zaradi škode, ki je nastala v zvezi z državljansko vojno. Manjši pridelek nego lani sta imeli tudi Romunija in Bolgarija, v Grčiji pa je letina za 40% slabša nego je bila lani.

Primerjava živinskih cen med Slovenijo in Hrvaško.

V naslednjem prinašamo poročila z živinskih sejmov v Ljubljani, Mariboru in v Zagrebu. Iz teh sejmских poročil bo vsak živinorejec lahko sam razbral, kako se gibljejo živinske cene v zgornjem delu naše države, ki prihaja najbolj v poštev glede izvoza v Italijo.

Na ljubljanskem sejmu 4. XI. so plačevali za prignano živino te-le cene: voli I. vrste 4.75 do 5.25, II. vrste 4 do 4.50, III. vrste 3.25 do 3.75 Din, krave debele 3 do 4 Din, klobasarice 2 do 3 Din, teleta 6 do 7.50 Din za 1 kg žive teže.

Na mariborskem sejmu 27. X. so bile dosežene naslednje cene: Debeli voli 3.85 do 4.20 Din, poldebeli 3.10 do 3.75 Din, plemenski voli 3.60 do 3.90, bikji za klanje 3.20 do 3.50, klavne krave debele 3 do 3.20, plemenske krave 3 do 3.50, krave za klobasarje 1.75 do 2, molzne krave 2 do 2.75, breje 2.75 do 3.65, mlada živina 3.30 do 3.90, teleta 5 do 6 Din za 1 kg žive teže.

Na zagrebškem šimnovem sejmu 28. X. so se gibale cene: Voli I. vrste po 5 do 5.50, II. vrste po 4 do 4.50, bosanski po 3.25 do 3.50, junci po 4 do 4.50, živa teleta po 6.50 do 7.50, zaklana po 8 do 10.50 Din.

Gospodarske zanimivosti.

Od 20 prignanih bikov — 12 prodanih. Dne 3. XI. se je vršil v št. Jurju ob j. ž. sejm plemenskih bikov, katere je najprej ocenila komisija po točkah. Uradno določena cena se je gibala med 1500 do 3000

Din za komad. Prignali so 20 bikov in prodali 12. Predsednik komisije je bil g. I. Gosak od banovine, člana komisije pa kmetijska referenta iz Konjic in Šmarja.

Italijanski kupci na živinskem sejmu v Zagorju ob Savi. Živinski sejm v Zagorju ob Savi 3. XI. so poleg ljubljanskih mesarjev obiskali tudi italijanski kupci. Lepe vole so plačevali po 3 do 5 Din in so bili skoraj vsi prodani.

Stanje hranilnih vlog v naši državi od 1. VIII. do 1. IX. Hranilne vloge pri bankah in hranilnicah v omenjenem času so popustile za 23 na 10.579 milijonov, pri tem pa so bile za 278 milijonov večje nego v lanskem letu. Hranilne vloge pri Državni hipotekarni banki in pri Poštni hranilnici se zadnja dva meseca niso dvignile in so ostale na višini 2119 milijonov. Pri 20 največjih bankah v Jugoslaviji so se blagajniška sredstva povečala od konca avgusta do konca septembra za 33 na 289 milijonov (lani 256, predlanskem 201). Hranilne vloge pri teh bankah, ki so bile zadnje mesece na skoro nespremenjeni višini, pa so popustile za 16 na 3046 milijonov Din.

Tovorni promet na naših železnicah je znašal letošnji september 155.000 vagonov (lani 153.000, predlanskem 137.000).

Porast našega izvoza v septembru v razne države. V Nemčijo se je dvignil naš izvoz od 85.4 milijona v avgustu na 112.7 milijonov v septembru (lani 52.2). Uvozili pa smo iz Nemčije v septembru za 72.4 milijona Din (lani za 52.0). — V znatnem obsegu se je v septembru dvignil tudi naš izvoz v Anglijo, ki je že v avgustu dosegel 29.7 milijona Din (lani 12.7), v septembru pa se je povzpел na 64.0 milijona Din (lani 14.8). — Kakor smo že poročali, se je izvoz v Italijo, ki je znašal v avgustu le 9.5 milijona Din, v septembru dvignil na 17.0 milijona Din (lani 71.1). Povečal se je tudi izvoz v Avstrijo na 70.0 milijona Din (lani 61.7) in izvoz v Grčijo, ki se je povzpел na 42.9 milijona Din (lani 19.3). Nekoliko manjši pa je bil izvoz v Češkoslovaško, ki je znašal 60.4 milijona Din (lani 63.0).

Katasterska uprava v Dolnji Lendavi. Izmed potreb, ki so se najbolj vidno in jasno izraževale v narodnem in gospodarskem življenju v našem srezu, je bila v prvi vrsti potreba katasterske uprave v lendavskem srezu. Ker postaja to vpra-

šanje sedaj dejstvo in se bo v najkrajšem času katasterska uprava v Lendavi odprla, saj se že iščejo primerni prostori za to upravo, pogledimo nekoliko v ozadje tega vprašanja! Takoj po prevratu se je celokupno upravno življenje preneslo v M. Soboto, prav tako tudi je bil prenešen urad za zemljemerstvo, kjer se je vsa ta leta tudi nahajal. Z ozirom na dejstvo, da se je v Slovenski krajini udomačil problem dedovanja v razkosavanju zemlje, ker se dedičev ni mogla plačevati z gotovino, je postajalo vedno zemljeknjižno vprašanje težak problem tako za katastersko upravo v Murski Soboti, kakor tudi za davčno upravo v Dolnji Lendavi. Delitev posestev se je izvrševala že pod Madžarsko in so se mnoge zemljeknjižne zadeve zamotale tako, da je mnogi posestnik moral plačevati davek bodisi za davčno upravo, bodisi za vodno zadrugo svoj prispevek za celo pokolenje nazaj, ko že zdavnaj ni imel nobene koristi od zemlje, ker se je zemlja vsled delitve zdavnaj že prenesla na prve, druge ali tretje dediče, davek pa je ostal na njegovem imenu. Druga točka tega problema pa je bila ta, ker se je izvršila izmera vsega ozemlja po geometrih leta 1865 do 1870. Vsled tega se je v mnogih ozirih zemlja, oziroma stanje vasi in posestev popolnoma predrugačilo ali popolnoma spremenilo, bodisi vsled naglega porasta vasi, kakor tudi vsled naraščanja prebivalstva. Znano pa je, da naš človek tako zelo rad postane samostojen, pa četudi nima več zemlje kot en oral in leseno hišo. Vsled tega bi bila po osvobojenju takoj nujna nova izmera vse Slovenske krajine, kar se pa iz neznanih razlogov ni zgodilo. Zato pa je bila akcija, ki jo je pričel bivši narodni poslanec g. Klekl in jo je nadaljeval sedanji poslanec g. dr. Klar in tudi dosegel, pri ljudstvu zelo dobro sprejeta in tudi podpirana. Stanje posestev se bo moralo končno urediti po sedanjem stanju, da se ne bo ljudstvo vedno pritoževalo v zemljeknjižnih vprašanjih še dalje. Posebno to je važno z ustanovitvijo katasterske uprave v Lendavi, da ljudstvu sedaj ne bo treba hoditi več po tozadevna pojasnila v Mursko Soboto, s čimer je bilo toliko izgube časa in nezadovoljstva. Upamo pa tudi, da se bo mogla sedaj izvršiti vsaj delna nova izmera, kar bo vse-kakor velik doprinos za naše gospodarsko

življenje in tudi bo pripomoglo k temeljitejši konsolidaciji naših prilik in k podvigu nacionalne zavesti našega življa ob najsevernejših predelih slovenskega našega ozemlja.

Vrednost denarja. Finančni minister je določil za mesec november tole uradno vrednost denarja: 1 napoleon dor 290 Din, 1 zlata turška lira 330 Din, 1 angleški funt 238 Din, 1 ameriški dolar 43.20 Din, 1 kanadski dolar 42.80 Din, 1 nemška marka 14.50 Din, 1 poljski zlot 8.20 Din, 1 avstrijski šilling 8.60 Din, 1 belga 7.30 Din, 1 madžarski pengő 8.55 Din, 1 brazilski milrajs 2.45 Din, 1 egiptski funt 217 Din, 1 urugvajski pezos 20 Din, 1 argentinski pezos 12.30 Din, 1 turška papirnata lira 34.40 Din.

Ljudski pravnik.

Izplačilo dedne odpravnice in zaščita. — I. Ivaničič. — Pred 20. 4. 1932 ste izročili svoje posestvo enemu izmed sinov, ki bi moral v dveh letih izplačati ostalim bratom in sestram odpravnico. Vprašate, ali spada ta dolg pod zaščito ali ne. — Najvišje sodišče je pred kratkim odločilo, da take terjatve (dedni odpravki) ne spadajo pod zaščito in sicer pod istim pogojem, kakor dedščine, to je ako upniki (ostali bratje in sestre) pristanejo, da se njih terjatve izplačajo po vrednosti ob času izplačila. Ako je vrednost posestva padla, je dolžan prevzemnik plačati odpravnico takoj le, ako se zadovoljijo upniki s primernim znižanjem. Ako pa upniki na znižanje ne pristanejo, se morajo zadovoljiti s plačilom po odplačilnem načrtu. Seve, ako je vrednost posestva ista, mora prevzemnik takoj izplačati določene odpravnice.

Zahteva obresti brez prejšnjega dogovora. Isti. V prevzemni pogodbi se je določilo, da ima prevzemnik plačati posamezne odpravnice v dveh letih brez obresti. Vprašate, ali smejo upniki v slučaju, da prevzemnik v dveh letih odpravnice ni plačal, zahtevati kake obresti in v kateri višini. — Ako dolžnik ne izpolni svoje obveze, je po zakonu dolžan plačati upniku odškodnino. Ta odškodnina znaša v vsakem slučaju najmanj zakonite obresti, ki znašajo sedaj 5%, seve le pri terjatvah, ki niso pod zaščito.

Tržna poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg 7. XI. so pripeljali 73 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—12, slanina 13—14 Din. Kmetje so pripeljali 8 voz sena 40—45, 3 otave 40—42, 1 slame 35, 47 voz krompirja 0.75—1.50, 2 čebule 1—2. Česen 4—8, zelje 0.50—3, kisló zelje 3, hren 7—8. Jabolke 3—6, hruške 4—8, slice 7—10, grozdje 5—8, celi orehi 6—8, luščeni 20—24. Na trgu je bilo 6 vreč pšenice 1.50, 5 rži 1.25, 6 ječmena 1.25, 12 koruze 1.25, 8 ovsa 0.75, 6 prosa 1.25, 7 ajde, 3 prosenega pšena 4, 4 ajdovega pšena 4, 16 fižola 1.50—3. Smetana 8—10, mleko 1.50—2, sirovo maslo 20, čajno maslo 26—28. Prinesli so 64 kokoši 18—25, 738 piščancev 20—50, 24 gosí 30 do 55, 47 puranov 30—60, 36 rac 14—18. 23 domačih zajcev 5—20 Din.

Konjski in goveji sejem v Ptujju, ki je bil v torek 3. t. m., je bil izredno dobro založen, kakor le redkokedaj. Obširno mestno sejmišče je bilo skoroda premalo. In tudi kupčija je bila zelo živahna z ozirom na veliko izbiro živine. Prignali so 73 volov, 568 krav, 19 bikov, 64 juncev, 109 telic, 14 telet in 121 konj, skupaj 1059 glav živine. Od teh so prodali 291 glav in sicer 25 volov, 166 krav, 9 bikov, 4 junce, 30 telic, 5 telet in 52 konj. Tri vagone konjev je bilo prodanih v sosedno Avstrijo. Cene goveji živini so od zadnjega sejma nekoliko poskočile in so bile sledeče: Voli 3—4.20 Din, krave 1.50—3.50 Din, biki 2.50—3.75 Din, junci 2.50—3.40 D, telice 3—4.25 Din, teleta 4—4.50 Din za 1 kg žive teže. Konje so prodajali po kakovosti od 500 do 4000 Din, žrebeta pa od 900 do 2000 Din komad. Prihodnji goveji in konjski sejem bo 17. t. m., razen tega pa še 25 t. m. letni (Katarinski) živinski in kramarski sejem.

Svinjski sejem v Ptujju. Dne 4. t. m. je bil redni svinjski sejem, ki je bil izredno dobro založen, kupčija pa je bila srednja. Pripeljali so 361 velikih kvinj in 352 prascev. Od teh so prodali 117 komadov. Cene svinjam so ostale na isti višini, kakor so bile na zadnjem sejmu

Mesne cene v Mariboru so sledeče: Volovsko meso I. vrste 10 do 12 Din, II. vrste 8 do 10 Din, meso bikov, krav in telet 5 do 8 Din, tele meso I. vrste 12 do 14 Din, II. vrste 10 do 12 Din, svinjsko meso sveže 10 do 14 Din.